Wizualne porównania finansowe

20 różnic, które zmieniają decyzje

Dwa pojęcia • jeden przypadek • właściwy wniosek

Dodatek do Finanse Firmy w Mapach Wizualnych

Jak czytać porównania

Najpierw przeczytaj różnicę między pojęciami. Potem oblicz przypadek i sprawdź pytanie kontrolne.

1 Nie szukaj zwycięzcy

Nie szukaj zwycięzcy: porównywane miary odpowiadają na różne pytania. Wybierz tę, która pasuje do decyzji.

2 Zapisz okres, jednostkę i definicję

Zapisz okres, jednostkę i definicję. Ten sam procent może oznaczać inną relację w zależności od mianownika.

3 Oblicz przypadek

W przykładach uproszczonych zachowaj podany zakres. Przy własnych danych uzupełnij brakujące podatki, terminy i koszty.

4 Sprawdź pytanie kontrolne

Ćwiczenie: zakryj prawą część porównania i wyjaśnij różnicę własnymi słowami. Następnie sprawdź ją na liczbach.

5 Na koniec

Na koniec zaznacz jedną pomyłkę, którą możesz wyeliminować w swoim raporcie.

Przychód a wpływ

Kluczowa różnica

Przychód przypisuj do wykonania i zasad ujęcia; wpływ do rzeczywistego ruchu pieniędzy.

1 Przychód

2 Wpływ

3 Jeden przypadek

W maju wykonano usługę za 8 000 zł; klient zapłacił w czerwcu.
Maj: przychód 8 000 zł, wpływ zero. Czerwiec: wpływ 8 000 zł.

4 Zastosowanie

Oznacz osobno datę sprzedaży i datę otrzymania zapłaty.

5 Pułapka

Przypisywanie każdego przelewu do sprzedaży miesiąca.

6 Sprawdź przed decyzją

Czy przelew spłaca należność, stanowi zaliczkę, kredyt czy wkład?

Źródła: [1], [3]

Koszt a wydatek

Kluczowa różnica

Koszt obciąża wynik; wydatek zmniejsza pieniądze. Ich daty i kwoty mogą być różne.

1 Koszt

2 Wydatek

3 Jeden przypadek

Czynsz grudniowy 3 000 zł opłacono w styczniu: koszt grudnia, wydatek stycznia. Niezapłacony koszt pozostaje w wyniku właściwego okresu.

4 Zastosowanie

Dla każdej operacji zapisz datę wykonania, okres wyniku i datę zapłaty.

5 Pułapka

Przesuwanie kosztu między miesiącami tylko dlatego, że zmienił się termin przelewu.

6 Sprawdź przed decyzją

Uzgodnij koszt z okresem, a **wydatek** z wyciągiem i rozliczeniem zobowiązania.

Źródła: [1], [3]

Wydatek a inwestycja

1 Kluczowa różnica

Wydatek opisuje ruch pieniędzy; inwestycja opisuje przeznaczenie zasobów dla przyszłych korzyści.

2 Zastosowanie

Najpierw ustal zdarzenie gospodarcze, następnie moment ujęcia wyniku i moment zapłaty.

3 Jeden przypadek

Przelew 24 000 zł za maszynę jest wydatkiem inwestycyjnym.

Bieżąca zapłata 2 000 zł za reklamę jest wydatkiem operacyjnym.

4 Pułapka

Ujmowanie całej ceny maszyny jako miesięcznego kosztu bez analizy charakteru zakupu.

5 Sprawdź przed decyzją

Sprawdź charakter zasobu i sposób ujęcia zamiast nazywać inwestycją każdy duży przelew.

Źródła: [1], [3]

Zysk a gotówka

1 Kluczowa różnica

Zysk mierzy wynik okresu, gotówka mierzy zasób dostępnych środków na dany dzień.

2 Jeden przypadek

Sprzedaż 10 000 zł, koszty 7 000 zł: zysk 3 000 zł.

- Sprzedaż: **10 000 zł**
- Koszty: **7 000 zł**
- Zysk: **3 000 zł**

Gotówka: 5 000 + 4 000 wpływów – 7 000 wydatków = 2 000 zł.

- Gotówka: na początku: **5 000 zł**
- Otrzymane wpływy: **4 000 zł**
- Wydatki: **7 000 zł**
- Gotówka na końcu: **2 000 zł**

3 Zastosowanie

Zysk = przychody – koszty; gotówka końcowa = początkowa + wpływy – wypływy.

4 Pułapka

Traktowanie obrotów jako zarobku właściciela.

5 Sprawdź przed decyzją

Brakujące **6 000 zł** sprzedaży sprawdź w należnościach; nie dopisuj ich do banku.

Źródła: [1], [3]

Obroty a zysk

1 Kluczowa różnica

Obroty pokazują skalę sprzedaży bez VAT; zysk pokazuje nadwyżkę przychodów nad kosztami.

2 Zastosowanie

Wynik = przychody – koszty.

3 Jeden przypadek

Firma A sprzedaje za 100 000 zł i ponosi koszty 98 000 zł: zysk 2 000 zł.
Firma B sprzedaje za 60 000 zł przy kosztach 54 000 zł: zysk 6 000 zł.

Sprzedaż:	100 000 zł
Koszty:	98 000 zł
Zysk:	2 000 zł
Firma A	

Sprzedaż:	60 000 zł
Koszty:	54 000 zł
Zysk:	6 000 zł
Firma B	

4 Pułapka

Pomijanie kosztów niezapłaconych lub traktowanie nowej pożyczki jako poprawy wyniku.

5 Sprawdź przed decyzją

Porównaj marżę i strukturę kosztów, zanim uznasz większą firmę za bardziej dochodową.

Źródła: [1], [3]

Marża a narzut

1. Kluczowa różnica

Marża ma w mianowniku cenę; narzut koszt.
Kwota różnicy pozostaje identyczna.

Różnica:
50 zł

2. Jeden przypadek

Cena 150 zł, koszt 100 zł: różnica 50 zł.
Marża 50/150 = 33,33%; narzut 50/100 = 50%.

Marża
50 / 150 =
33,33%

Narzut
50 / 100 =
50%

3. Zastosowanie

Marża = różnica / cena; narzut = różnica / koszt.

4. Pułapka

Stosowanie narzutu 25% w kalkulacji wymagającej marży 25%.

5. Sprawdź przed decyzją

Przy koszcie 100 zł marża 25% daje cenę **133,33 zł**, a narzut 25% tylko **125 zł**.

Źródła: [2]

Koszty stałe a zmienne

1 Kluczowa różnica

Stałość ocenia się w określonym czasie i zakresie działalności; koszt zmienny reaguje na wolumen.

2 Jeden przypadek

Czynsz 6 000 zł pozostaje taki sam przy 200 i 300 sztukach. Materiał 20 zł na sztukę wzrasta z 4 000 do 6 000 zł.

3 Zastosowanie

Koszt całkowity = koszty stałe + koszt zmienny jednostkowy × liczba jednostek.

4 Pułapka

Uznawanie wszystkich kosztów za stałe albo mylenie kosztu jednostkowego z całkowitym.

5 Sprawdź przed decyzją

Sprawdź koszty skokowe, minimalne opłaty i mieszane taryfy zamiast przypisywać kategorię po samej nazwie.

Źródła: [1], [3]

Marża brutto a marża pokrycia

1. Marża brutto

Kluczowa różnica

Marża brutto:

30%

Jeden przypadek

Sprzedaż

100 000 zł

Koszt własny sprzedaży

70 000 zł

w tym produkcyjne koszty stałe

10 000 zł

Pozostałe zmienne koszty sprzedaży

5 000 zł

2. Marża pokrycia

Pokrycie:

100 000 – 60 000 – 5 000 = 35 000 zł,

czyli **35%**

3. Zastosowanie

Pokrycie jednostkowe = cena − koszt zmienny jednostkowy;

stopa pokrycia = pokrycie / cena.

4. Pułapka

Odejmowanie wszystkich kosztów stałych od każdej dodatkowej sztuki w decyzji krótkoterminowej.

5. Sprawdź przed decyzją

Marża brutto bazuje na koszcie własnym sprzedaży; pokrycie na wszystkich kosztach zmiennych z przyjętego modelu.

Źródła: [3]

EBIT a EBITDA

1 Kluczowa różnica

EBIT zawiera amortyzację; EBITDA ją dodaje. Żadna z tych miar nie jest saldem bankowym.

2 Jeden przypadek

Wynik netto	35 000 zł
+ podatek	10 000 zł
+ odsetki	5 000 zł
EBIT	**50 000 zł**
+ Amortyzacja	12 000 zł
EBITDA	**62 000 zł**

3 Zastosowanie

EBITDA = EBIT + amortyzacja.

4 Pułapka

Nazywanie EBITDA gotówką lub zakładanie jednolitej definicji EBITDA skorygowanej w każdej firmie.

5 Sprawdź przed decyzją

Uzgodnij definicję i korekty. Osobno sprawdź inwestycje, kapitał obrotowy, podatek oraz obsługę długu.

Źródła: [3]

Zysk operacyjny a netto

1 Kluczowa różnica

Wynik operacyjny dotyczy działalności operacyjnej; netto uwzględnia również wynik finansowy i podatek.

2 Jeden przypadek

Wynik operacyjny 40 000 zł, koszty finansowe netto 8 000 zł, podatek 6 000 zł: wynik netto 26 000 zł.

Wynik operacyjny	40 000 zł
Koszty finansowe netto	8 000 zł
Podatek	6 000 zł
Wynik netto	26 000 zł

3 Zastosowanie

Marża operacyjna = wynik operacyjny / sprzedaż × 100%.

4 Pułapka

Porównywanie z marżą netto albo pomijanie jednorazowego zdarzenia operacyjnego.

5 Sprawdź przed decyzją

Sprawdź rachunek wyników: zmiana marży netto może pochodzić z odsetek, mimo stabilnych operacji.

Źródła: [3]

Aktywa a koszty

1 Kluczowa różnica

Aktywo jest zasobem na dany dzień; koszt obciąża wynik okresu poprzez zużycie lub inne zdarzenie.

2 Jeden przypadek

Zakup urządzenia 60 000 zł tworzy aktywo. Przy wartości końcowej zero i okresie 60 miesięcy amortyzacja wynosi 1 000 zł miesięcznie.

3 Zastosowanie

W modelu liniowym: amortyzacja okresu = wartość podlegająca amortyzacji / liczba okresów.

4 Pułapka

Dodawanie amortyzácji jako dodatkowej wpłaty do planu bankowego.

5 Sprawdź przed decyzją

Sprawdź charakter zakupu, okres użyteczności i zasady ujęcia; sama zapłata nie rozstrzyga o koszcie.

Źródła: [1], [3]

Zobowiązania a kapitał własny

1 Kluczowa różnica

Zobowiązanie wymaga świadczenia wobec wierzyciela; kapitał własny stanowi udział pozostały po odjęciu zobowiązań.

2 Jeden przypadek

Aktywa 200 000 zł finansują zobowiązania 80 000 zł i kapitał własny 120 000 zł. Spłata 10 000 zł długu zmniejsza gotówkę i zobowiązanie.

3 Zastosowanie

Porównaj koszt, termin zwrotu, zabezpieczenia i wpływ finansowania na kontrolę nad firmą.

4 Pułapka

Nazywanie kredytu przychodem albo zakładanie, że kapitał własny nic nie kosztuje.

5 Sprawdź przed decyzją

Nie traktuj spłaty kapitału długu jako zmniejszenia wyniku ani całego kapitału własnego jako wolnej gotówki.

Źródła: [1], [3]

Kapitał obrotowy a zapotrzebowanie

1 Kluczowa różnica

KON jest miarą struktury finansowania; operacyjne zapotrzebowanie opisuje środki związane w cyklu działalności.

2 Jeden przypadek

Aktywa obrotowe **150 000 zł**, zobowiązania krótkoterminowe **100 000 zł**: **KON 50 000 zł.**

Zapasy	40 000 zł
należności	70 000 zł
dostawcy	30 000 zł

Zapasy 40 000 + należności 70 000 − dostawcy 30 000 = **potrzeba 80 000 zł.**

3 Zastosowanie

W modelu: zapasy + należności handlowe − zobowiązania handlowe.

4 Pułapka

Mieszanie operacyjnych zobowiązań handlowych z całym zadłużeniem kredytowym.

5 Sprawdź przed decyzją

Zapisz zakres obu miar.
Gotówka i kredyty nie należą do uproszczonej formuły operacyjnego zapotrzebowania.

Źródła: [1], [3]

Cykl operacyjny a cykl konwersji gotówki

1 Kluczowa różnica

Cykl operacyjny obejmuje zapasy i należności; CCC odejmuje okres finansowania przez dostawców.

2 Jeden przypadek

DIO 35 dni, DSO 25 dni, DPO 20 dni. Cykl operacyjny = 60 dni. CCC = 40 dni.

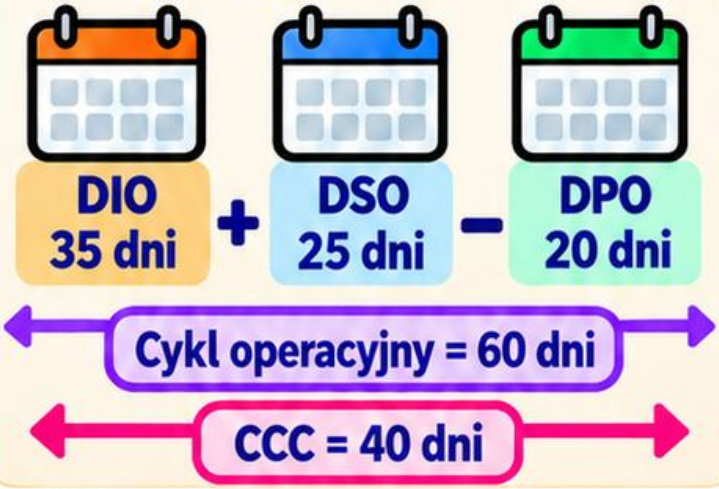

3 Zastosowanie

CCC = DIO + DSO − DPO.

4 Pułapka

Wydłużanie DPO przez zaległości bez oceny ryzyka utraty dostaw.

5 Sprawdź przed decyzją

Nie nazywaj 60 dni luką finansowaną wyłącznie przez firmę, jeśli dostawcy finansują pierwsze 20 dni.

Źródła: [1], [3]

Płynność a rentowność

Kluczowa różnica

Rentowność dotyczy zdolności osiągania wyniku; płynność dotyczy regulowania zobowiązań w terminie.

1 Jeden przypadek

Firma ma sprzedaż 100 000 zł i zysk 10 000 zł, lecz klienci zapłacą za 60 dni. Wynagrodzenia 20 000 zł są płatne jutro; w banku 5 000 zł.

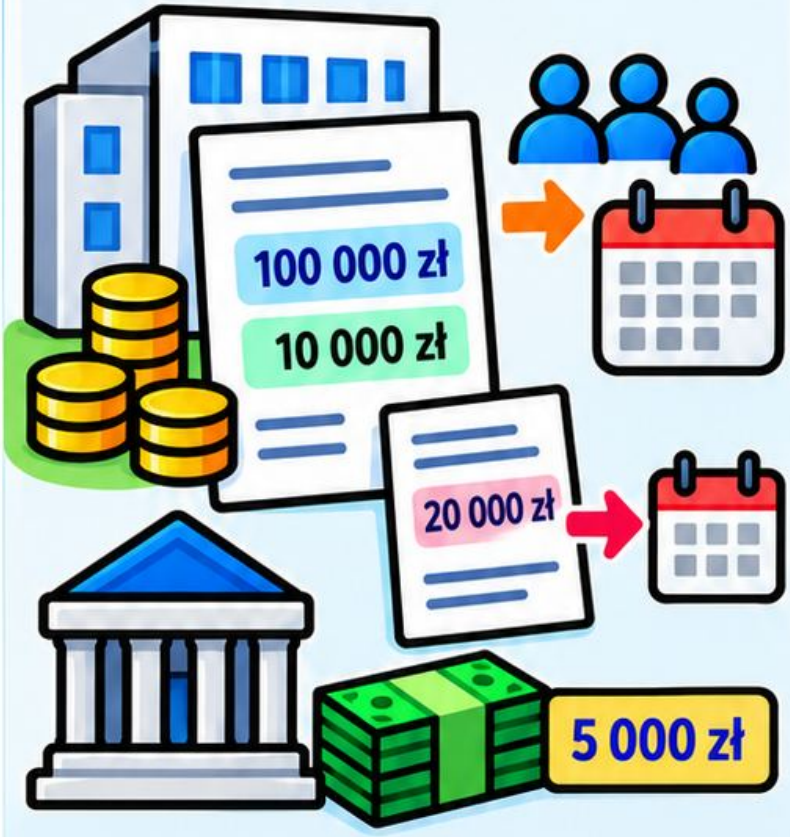

2 Zastosowanie

Wskaźnik = aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe.

3 Pułapka

Uznawanie jednej wartości za idealną dla każdej branży i każdego sezonu.

4 Sprawdź przed decyzją

Sprawdź marżę razem z kalendarzem płatności. Dodatni wynik nie pokrywa automatycznie jutrzejszej luki 15 000 zł.

Źródła: [3]

ROI a ROE

1 Kluczowa różnica

ROI przyjęto jako wynik projjektu do nakładu; ROE jako wynik firmy do średniego kapitału własnego.

2 ROI

ROI = skumulowany przyrostowy wynik netto / nakład początkowy × 100%.

3 Jeden przypadek

Projekt: nakład **50 000 zł**

skumulowany dodatkowy wynik netto przez trzy lata **15 000 zł:**

ROI 30% za trzy lata.

Firma: roczny wynik **30 000 zł**

/ średni lkapitał **200 000 zł**

= ROE 15%.

4 Pułapka

Porównywanie projektów o różnych okresach bez podania horyzontu i definicji licznika.

5 Zastosowanie

6 Sprawdź przed decyzją

Nie porównuj tych procentów bez wspólnego horyzontu, zakresu i definicji licznika.

Źródła: [3]

ROA a ROE

1 Kluczowa różnica

ROA odnosi wynik do całego majątku; ROE do kapitału właścicieli. Dług zmniejsza bazę własną i wpływa na ryzyko.

2 Jeden przypadek

Wynik netto 30 000 zł, średnie aktywa 500 000 zł, średni kapitał własny 200 000 zł: ROA 6%, ROE 15%.

Wynik netto
30 000 zł

średnie aktywa
500 000 zł

średni kapitał własny
200 000 zł

ROA 6%, ROE 15%.

3 Zastosowanie

ROA = wynik netto / średnie aktywa × 100%.

4 Pułapka

Porównywanie firm o różnych modelach majątkowych bez kontekstu.

5 Sprawdź przed decyzją

Wyższe ROE nie dowodzi lepszego wykorzystania aktywów. Sprawdź koszt i obsługę długu oraz porównywalność danych.

Źródła: [3]

Bilans a rachunek wyników

1 Kluczowa różnica

Bilans jest stanem na dzień; rachunek wyników opisuje przychody i koszty okresu. Zysk wiąże oba obrazy przez kapitał.

2 Jeden przypadek

Na 31 grudnia firma ma aktywa 500 000 zł. W całym roku osiągnęła sprzedaż 900 000 zł i wynik netto 40 000 zł.

3 Pułapka

Porównywanie stanu na jeden dzień z rocznym przepływem bez uwzględnienia czasu.

4 Zastosowanie

Aktywa = kapitał własny + zobowiązania.

5 Sprawdź przed decyzją

Porównuj daty i okresy. Wskaźnik rocznej efektywności zwykle wymaga średniego stanu aktywów, a nie przypadkowego dnia.

Źródła: [1], [3]

Budżet a prognoza

Kluczowa różnica

Budżet jest uzgodnionym planem i punktem odniesienia; prognoza przedstawia najlepszy aktualny szacunek przyszłości.

Budżet

Jeden przypadek

Budżet sprzedaży roku:
1 200 000 zł

↓

Wykonanie półrocza
450 000 zł

↓

prognoza dalszych miesięcy **600 000 zł:**

↓

aktualne oczekiwanie
1 050 000 zł

Prognoza

3 Zastosowanie

Prognoza roku = wykonanie minionych miesięcy + aktualny szacunek pozostałych.

4 Pułapka

Przepisywanie budżetu jako prognozy mimo nowych zamówień i opóźnień.

5 Sprawdź przed decyzją

Zachowaj budżet do oceny odchylenia
−150 000 zł.

Oznacz wersję prognozy i wyjaśnij zmianę założeń.

Źródła: [1], [3]

NPV a IRR

Kluczowa różnica

NPV mierzy wartość w pieniądzu przy wymaganej stopie; IRR jest stopą, dla której NPV wynosi zero.

1 NPV

2 Jeden przypadek

Nakład 10 000 zł dziś, wpływ netto 12 100 zł za rok. NPV przy 10% = 1 000 zł; IRR = 21%.

3 IRR

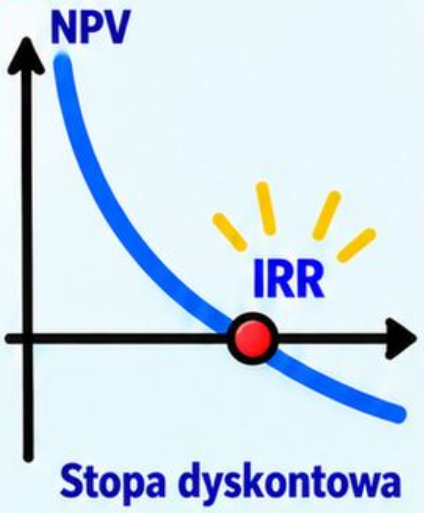

4 Zastosowanie

$$0 = -I_0 + \sum \frac{CF_t}{(1+IRR)^t}.$$

5 Pułapka

Wybieranie projektu wyłącznie po IRR: różna skala i czas przepływów mogą zmienić ranking.

6 Sprawdź przed decyzją

Przy projektach wykluczających się sprawdź NPV. Wielokrotne zmiany znaków przepływów mogą dawać wiele IRR lub brak użytecznej stopy.

Źródła: [4], [5]

Źródła i przyjęte definicje

1 ZPE

[1] ZPE — Słownik pojęć ekonomicznych. Podstawowe pojęcia wyniku, sprzedaży i przepływów.

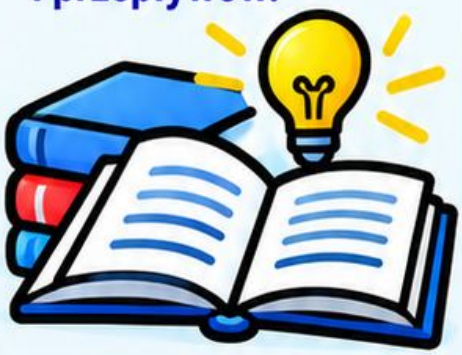

zpe.gov.pl • D11pjlcls

2 PARP

[2] PARP — Marża, narzut i zysk. Różne mianowniki marży i narzutu.

parp.gov.pl • artykuł 88392

3 CFA Institute

[3] CFA Institute — Financial Analysis Techniques. Rodziny wskaźników i interpretacja porównawcza.

cfainstitute.org • Financial Analysis Techniques

Pełne adresy źródeł znajdują się w wykazie źródłowym publikacji. Dostęp: 26.10.2026.

Branża – trend – dane

Branża

Trend

Dane

Wskaźniki nie mają jednej idealnej wartości dla wszystkich branż. Porównuj trend, model działalności i jakość danych.

Metody inwestycyjne i konwencje

[4] ACCA — Investment appraisal. Przyrostowe przepływy i dyskontowanie.
[5] ACCA — The internal rate of return. IRR, niestandardowe przepływy i konflikty rankingu.

accaglobal.com • Investment appraisal
accaglobal.com • The internal rate of return

1 ACCA – Investment appraisal

2 ACCA – The internal rate of return

3 ROA i ROE

ROA i ROE wykorzystują tu średni stan aktywów lub kapitału. Przy dużych zmianach stosuj częstsze średnie.

4 ROI – definicja

ROI ma jawną definicję: skumulowany przyrostowy wynik netto / nakład początkowy. Zawsze podawaj horyzont.

5 DSO, DPO i DIO

DSO, DPO i DIO używają średnich stanów i spójnych podstaw. CCC = DIO + DSO – DPO.

6 EBITDA

EBITDA nie jest gotówką. Przykłady uproszczono dla celów dydaktycznych; nie stanowią wzorców branżowych.

